

Uit het bestuur

door Willy Jansen, voorzitter¹

Voor het Catharina Halkes Fonds was het jaar 2010 een bewogen jaar. Hoogtepunt was ongetwijfeld de feestelijke viering van de 90e verjaardag van Tine Halkes op 4 september 2010. Deze keer werd de Catharina Halkeslezing niet zoals gebruikelijk door één persoon verzorgd. Er waren meerdere lezingen te beluisteren, gegeven door gasten uit binnen en buitenland. Velen van u waren tot onze vreugde in staat om deze zeer geslaagde bijeenkomst bij te wonen. Het

was goed om Tine Halkes, deze sterke en inspirerende vrouw, op deze middag stralend mee te kunnen maken. Voor de laatste keer helaas, want tot ons groot verdriet is zij ons op 21 april 2011 ontvallen.

In deze jaarbrief vindt u het 'In Memoriam' zoals door Maaïke de Haardt uitgesproken tijdens de afscheidsdienst van Catharina Halkes. Prof. Dr. Maaïke de Haardt bezet sinds 1999 de bijzondere leerstoel Feminisme en Christendom in Nijmegen, die sinds 1 juli 2001 de naam van Catharina Halkes draagt. Ook het 'In Memoriam', dat Heleen Zorgdrager publiceerde in het Friesch Dagblad, hebben we in deze jaarbrief opgenomen. Kort voor haar dood hebben meerdere bestuursleden nog met Tine Halkes kunnen spreken over haar passie voor de feministische theologie en het werk van het Fonds, dat zij altijd zeer gewaardeerd heeft. Zij heeft het Fonds blijvend gesteund door een legaat voor het Fonds te bestemmen. Ook de collectiebestemming komt ten goede aan het Catharina Halkes Fonds.

Mede dank zij u - als trouwe donateur - konden ook de andere doelstellingen van het Catharina Halkes Fonds weer gehaald worden. Het bestuur heeft overlegd met het *IWFT Expertisenetwerk Gender en Religie*. Aanleiding hiervoor was het vertrek van Marian Papavoine, de vorige coördinator van IWFT. In Annika den Dikken heeft het IWFT inmiddels een waardig opvolgster voor haar gevonden. Het bestuur heeft besloten de financiële ondersteuning van het coördinatorschap van het Expertisenetwerk te continueren. Daarnaast zijn enkele projecten gesubsidieerd waarover in deze Jaarbrief verslag wordt gedaan.

¹ Wij vragen vriendelijk aandacht voor de acceptgirokaart, die met de jaarbrief wordt meegestuurd.

In het bestuur hebben zich enkele wisselingen voorgedaan. We hebben afscheid genomen van Ria klein Tank, onder dankzegging voor haar belangeloze inzet in de afgelopen jaren. We hebben Maaïke de Haardt, hoogleraar Gender en Religie aan de Radboud Universiteit te Nijmegen welkom mogen heten. Daarnaast zijn we op zoek gegaan naar opvolgers voor de twee andere bestuursleden van wie de tweede termijn afliep. De meest cruciale positie is die van secretaris. Dit werk is vele jaren uitstekend en met zorg vervuld door Heleen Zorgdrager. Gelukkig heeft Margriet Gosker zich bereid verklaard deze taak van haar over te nemen. Ook ons bestuurslid Mathilde van Dijk, zo actief in de subsidiecommissie en in het organiseren van de Halkeslezingen neemt afscheid. Ze was net als Heleen Zorgdrager bereid nog een extra jaar door te gaan, totdat de opvolging en de overdracht goed geregeld zou zijn. In Adriaan van Klinken hebben wij iemand gevonden, die verjonging in het bestuur brengt en in staat is bij te dragen aan vernieuwing van de website en aan de verbreding van het kritisch gender perspectief. Wij hopen in deze nieuwe samenstelling het Fonds zo goed mogelijk te kunnen dienen. Met een hartelijke groet, onder dank voor uw bijdrage aan het Fonds.

Het nieuwe bestuur is als volgt samengesteld:

Prof. Dr. Willy Jansen	voorzitter
Rev. Dr. Margriet Gosker	secretaris en subsidiecommissie
Dr. Charlotte van der Leest	penningmeester.
Prof. Dr. Maaïke de Haardt	subsidiecommissie
Dr. Adriaan van Klinken	website en public relations
Drs. Sandra Veen	waarnemend lid namens IWFT vrouwennetwerk theologie

Afscheid is genomen van

Dr. Heleen Zorgdrager	secretaris en subsidiecommissie
Ria klein Tank	public relations
Dr. Mathilde van Dijk	organisatie Halkeslezing

In Memoriam Catharina Halkes

1920-2011

Op 21 april 2011 overleed Prof. Dr. C.J.M. Halkes, van 1983 tot 1985 bijzonder hoogleraar feminisme en christendom aan de Theologische Faculteit van de Radboud Universiteit te Nijmegen. Al sinds 1976 was zij als universitair hoofddocent, betrokken bij het project *feminisme en christendom*. Vervolgens ontving zij van de Stichting Nijmeegs Universiteitsfonds een bijzondere leeropdracht. Na het emeritaat bleef zij op de achtergrond nog vele jaren nauw bij de activiteiten van de bijzondere leerstoel betrokken. Bij de viering van haar 90e verjaardag in 2010 bleek hoe zeer ze in binnen- en buitenland wordt gewaardeerd als pionier van de feministische theologie.

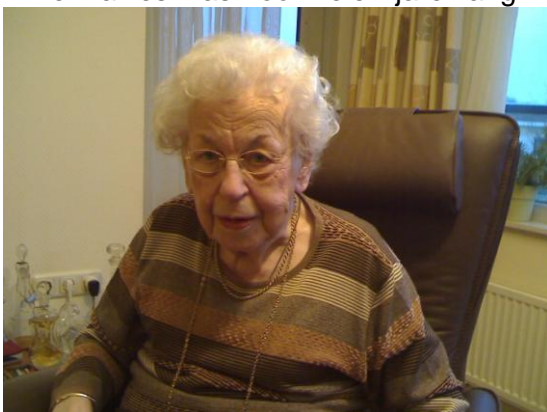
In Memoriam Catharina Halkes

door Maaike de Haardt

Catharina Halkes Tine Halkes, of gewoon Tine. Voor velen een naam, een vrouw, een leven. En wat voor een vrouw en wat voor een leven. Jarenlang onvermoeibaar voortrekster op het terrein van vrouwen en kerk en feministische theologie. Via – onder meer – het voorzitterschap van het Bredase Katholiek Vrouwengilde, het Katholiek Vrouwendispuut en de nodige Werkgroepen Vrouw en Kerk, al dan niet in oecumenisch en internationaal verband, bracht ze haar inzichten over de zo noodzakelijke en hoognodige veranderingen in de kerken naar voren, gevraagd en vermoedelijk vooral ook ongevraagd. Al in 1964 verscheen hierover haar 'Storm na de stilte', over de plaats van de vrouw in de kerk. Geleidelijk aan werd haar duidelijk dat niet enkel de kerken, maar ook de theologie fundamenteel diende te veranderen. In 1974 introduceerde zij – toen zelf al boven de vijftig – de feministische theologie binnen de academische wereld in Nederland. Ze maakte van de uitbouw van dit vakgebied zowel aan de Nijmeegse faculteit als nationaal en internationaal haar verdere levenswerk.

Deze inspanningen werden beloond en bekroond met een eredoctoraat van Yale, en uiteindelijk ook met haar benoeming op de leerstoel Feminisme en Christendom in 1983. Ze stond in 1976 met Fokkeliën van Dijk aan de wieg van het huidige IWFT (Expertisenetwerk Gender en Religie). Ze was medeoprichtster van het Oecumenisch Forum van Europese Christen Vrouwen. Ze was betrokken bij de oprichting van de European Society for Women in Theological Research. Ze gaf colleges, ontelbaar veel lezingen in binnen- en buitenland, schreef artikelen en boeken en was netwerkster pur sang, lang voordat het woord bestond. En dat alles in Tine's geheel eigen stijl, met de haar geheel eigen waardigheid. Haar emeritaat in 1986 was eigenlijk te vroeg, zo op het hoogtepunt van haar feministisch-theologische carrière. Maar ook daarna bleef Tine betrokken en actief. Ze bleef lezingen geven, publiceren en haar uitgebreide netwerk zeer intensief onderhouden. Emancipatie was haar drijfveer, gerechtigheid het doel en haar basis werd gevormd door een over de jaren heen transformerend, maar desalniettemin onwankelbaar Godsgeloof. Tomeloze energie, humor, hartelijke betrokkenheid, warmte en trouw, intelligent, creatief, vastberaden en doortastend, zo kenden we haar.

Tine Halkes was voor velen jarenlang het gezicht van feministisch-theologisch Nederland.

Dat vreemde, volgens sommigen enge en gevaarlijke terrein, want emancipatie en geloof konden immers niet samen gaan. Dat quasi ongerijmde leidde bij Tine tot een creatief en fundamenteel her-denken, her-beelden en op nieuwe wijze vieren van de vanzelfsprekende, verstarde en patriarchale christelijke traditie. Ze riep daarmee hoon, woede en ergernis op. Voor de een te kerkelijk en keurig, voor de ander te radicaal en heterodox, voor ontelbaar velen echter iemand die hen de ogen opende, voor wie ze in woord, daad en als persoon ankerpunt, leidsvrouw en inspiratiebron was. Ook uit reacties de laatste dagen bleek me weer dat Tine veel vrouwen en mannen in beweging heeft gezet en levens voorgoed veranderde: zowel in intellectueel als in spiritueel opzicht. In onze tijd is een dergelijke invloed vaak nog moeilijk voorstelbaar. Misschien was ook dát een kenmerk van dat maatschappelijk, kerkelijk, en ook theologisch turbulente tijdperk vol vernieuwende veranderingen in de tweede helft van de vorige eeuw. In Tine's werk en persoon kwamen veel van deze vernieuwende impulsen op unieke wijze samen. Want ze pasten haar, deze ontwikkelingen; ze boden haar een kader en uitdaging om haar

engagement, haar inzichten en creativiteit te ontwikkelen: prominent, pionerend, en grenzen verleggend. Tine's theologie raakte velen in hoofd en hart, vanwege haar kritische kracht en haar tegelijkertijd niet aflatende creatieve trouw aan de kerk die haar ondanks alles zo dierbaar bleef. Haar centrale thema's, God en mens, schepping en natuur, Maria en niet te vergeten de Heilige Geest, waren geworteld in Schrift en traditie en ze verkenden daarin andere wegen. Ik denk dat het Tine's grootste kracht en verdienste was ze dat daardoor een nieuw perspectief bood. Ze zette een intellectueel en spiritueel spoor uit dat niet alleen haar generatiegenoten maar ook degenen die na haar kwamen, een ruimte bood een eigen theologische en religieuze weg te gaan. Dat we die ruimte ook heel vanzelfsprekend namen vond ze niet altijd gemakkelijk, maar haar vriendschap, betrokkenheid en wijsheid, waren er niet minder om. Tine zei eens: "God is inderdaad liefde, een netwerk van relaties waarin we bewegen, leven en zijn". Het is een variatie op Handelingen 17, het eerste deel van vers 28. Misschien wel de enige Bijbeltekst waar zo ongeveer iedereen in dat uiterst diverse veld van feministische theologie, wel eens naar verwijst. Laat me vanuit het vertrouwen in deze God eindigen met een toevoeging aan Tine's tekst: God is liefde, een netwerk van relaties waarin we bewegen, leven en zijn, waarin we sterven en mogen opstaan.

Prof. Dr. Maaïke de Haardt
is hoogleraar Religie en Gender
(Leerstoel Catharina Halkes)
aan de Radboud Universiteit te Nijmegen.

Bovenstaand portret
vanuit de vrouw- en geloofbeweging
en de feministische theologie
sprak zij uit tijdens de uitvaartdienst
van Catharina Halkes op 27 april 2011.

In memoriam Catharina Halkes

Onvermoeibare inzet voor positie vrouwen in de kerk

door Heleen Zorgdrager

De wegbereidster en icoon van de feministische theologie in Nederland, Catharina Halkes, overleed op Witte Donderdag in haar woonplaats Nijmegen. Tot op hoge leeftijd bleef ze betrokken bij de zaak van vrouwen, kerk, theologie en samenleving. Vorig jaar werd haar negentigste verjaardag gevierd met een symposium aan de Radboud Universiteit. De aula zat afgeladen vol. Uit alle generaties waren vrouwen, oud-studenten, collega's uit binnen- en buitenland gekomen om met haar de balans op te maken van bijna een halve eeuw feministische theologie. Tine Halkes genoot van de hartelijkheid en de verbondenheid met elkaar en verzuchtte na afloop: 'Na deze dag had ik wel een enkele reis hemel willen hebben. Het was áf. Het voelde als een voltooiing en afronding van mijn leven.'

Catharina Joanna Maria Halkes werd geboren in 1920 in Vlaardingen. In het gezin heerste een warme, spirituele sfeer. Ze studeerde Nederlands in Leiden en was lerares Nederlands in Breda. Ze werd actief in de lekenbeweging binnen de rooms-katholieke kerk en was presidente van het Katholieke Vrouwendispuut. Het Tweede Vaticaans Concilie (1962) betekende een mijlpaal in haar leven en denken. Ze was blij met de frisse wind die Paus Johannes XXIII liet waaien, maar ze wond zich op over de afwezigheid van vrouwen in het Concilie. Ze zag juist voor leken en vrouwen een belangrijke rol weggelegd in de vernieuwing van de kerk. Daarover ging haar eerste boek *Storm na de stilte. De plaats van de vrouw in*

de kerk (1964). Moedig kaartte ze hete hangijzers aan als de man-vrouwrelatie, seksualiteit, huwelijk, vrouw in het ambt. Als moeder van drie kinderen ging ze theologie studeren en kreeg een baan bij de sectie Pastorale theologie in Nijmegen. In 1975 las ze het boek dat als een bliksem insloeg: *Voorbij God de Vader* van Mary Daly. Ze herkende de pijn en woede om een Godsbeeld dat vrouwen klein hield en een kerk die vrouwen tot tweederangs mensen maakte. Vanaf dat moment werd Catharina Halkes feministisch theologe en werd feminisme haar levenshouding. Dat had bij haar niets te maken met paarse tuinbroeken en kortgeschoren haar. Ze doorbrak het stereotye beeld met haar keurige permanentje en geklede mantelpak.

Ze rookte sigaren, dat dan weer wel, en hield van een stevige port. Feminisme betekende voor haar kritiek op een ontspoorde cultuur, en een theologisch bezig zijn dat bevrijdend was voor álle mensen, heel het Godsvolk, en ook heel de kosmos. Oecumene was daarbij vanzelfsprekend. Aan haar standvastigheid en pioniersgeest is het te danken dat feministische theologie in Nederland een plek aan de universiteit verwierf. In 1977 begon in Nijmegen het project Feminisme en Christendom, waarin zij zelf ging doceren. In 1983 werd ze benoemd tot bijzonder hoogleraar Feminisme en

Christendom. Vanuit het hele land stroomden vrouwen toe om bij haar colleges te volgen. Vele studentes kwamen uit Duitsland vanwege de fameuze professor Halkes. Ze werd internationaal bekend, en ontving in 1982 een eredoctoraat van de Berkeley Divinity School. Haar boeken schreef ze in toegankelijke taal, en bereikte daarmee een groot publiek. Haar lievelingslied was de Pinksterhymne *Veni Creator Spiritus* (Kom Schepper Geest). 'Je kunt niet zonder adem. God schiep de mens uit aarde, maar hij blies ons zijn eigen adem in. Dat is een mooi beginsel. Het gaat over de aanwezigheid van het goddelijke in de schepping.' De roep om levensadem ervoer ze lijfelijk toen haar gezondheid de laatste jaren ernstig achteruitging. Het overlijden van haar zoon Caspar en haar vriend Frans Haarsma drukten op haar ziel. Tine Halkes zag uit naar voltooiing van haar leven door de Heilige Geest. En ze ervoer het naar eigen zeggen als een 'troost voor mijn oude hart' dat jongere generaties haar levenswerk intussen hadden opgepakt en op eigen wijze voortzetten.

Gepubliceerd in *Friesch Dagblad* van 26 april 2011. Dr Heleen Zorgdrager is docente Systematische Theologie en Vrouwenstudies aan de Protestantse Theologische Universiteit, vestiging Leiden.

Welkom aan twee nieuwe bestuursleden

Twee nieuwe bestuursleden zijn per 1 juli 2011 tot het bestuur van het Catharina Halkes Fonds toegetreden. Het zijn Margriet Gosker en Adriaan van Klinken. Als bestuur zijn we blij dat zij beiden hun benoeming hebben aanvaard en we heten hen dan ook van harte welkom. We hopen op een heel goede en vruchtbare samenwerking met hen. Margriet heeft het secretariaat op zich genomen en Adriaan heeft de eindverantwoordelijkheid voor de public relations en de website. Zij stellen zich in deze Jaarbrief zelf aan u voor.

Even voorstellen: Margriet Gosker

Met plezier heb ik de benoeming aanvaard tot secretaris van het Catharina Halkes Fonds. In september 2011 zal ik veertig jaar werkzaam zijn in kerk en theologie. Ik ben een van de eerste vrouwelijke predikanten in de Gereformeerde Kerken in Nederland en stam dus uit de pre-feministische tijd, toen het ambt voor vrouwen in kerken nog bevochten moest worden. Toen ik in 1965 theologie ging studeren was het ambt voor vrouwen - in wat nu de PKN heet - nog niet ontsloten. De zitting van de synode, die in 1969 het besluit nam tot toelating van vrouwen tot de ambten in de GKN, heb ik bijgewoond. Ik had het geluk ook meteen na mijn studie beroepen te worden en heb dat werk sinds 1971 met veel liefde op verschillende plaatsen gedaan. In 2010 ben ik wegens mijn leeftijd nolens volens met emeritaat gegaan, maar nu ben ik opnieuw werkzaam als waarnemend predikant in de Protestantse Gemeente te Boxmeer. Als oecumenisch theoloog heb ik mij in contacten met andere kerken (of dat nu leden van de rooms-katholieke kerk betrof of van de gereformeerde bond of van de oosterse orthodoxie) altijd sterk gemaakt voor de vrouw in het ambt en in woord en geschrift en - tot vervelens toe - blij gegeven van mijn solidariteit met vrouwen in kerken, die de vrouw in het ambt nog niet kennen. Ik ben lid van ICETH en sympatisant van WOW (Women's Ordination Worldwide) en van 'Lila Stola', een organisatie van vrouwen die zich inzet voor de wijding van vrouwen in de rooms-katholieke kerk. Mijn dissertatie ging over het ambt in de oecumenische discussie en dat onderwerp heeft mij nooit meer losgelaten. Het is mij een vreugde mij nu een aantal jaren – bij leven en welzijn - in te mogen zetten voor het fonds, dat de naam draagt van Catharina Halkes, die fiere vrouw, die ik in januari van 2011 nog in haar appartement in Nijmegen heb mogen bezoeken.

Even voorstellen: Adriaan van Klinken

De statuten moeten nog gewijzigd worden, maar onofficieel ben ik als eerste man al toegetreden tot het bestuur van het Catharina Halkes Fonds. Het bestuur vroeg mij om lid te worden, nadat ik een aantal keer met succes een aanvraag had ingediend: voor het boekproject '*Onder de regenboog: de Bijbel queer gelezen*' en voor mijn dissertatie over veranderende percepties van mannelijkheid in Afrikaanse christelijke contexten tegen de achtergrond van de HIV epidemie. Hieruit blijkt al op welke manier ik betrokken ben bij de kritische studie van religie en gender. Mijn interesses liggen voornamelijk bij de studie van religie en masculiniteit en bij het veld van queer theologie. Gelukkigerwijs kan ik deze interesses beroepsmatig volgen, nu nog aan de Universiteit Utrecht en later dit jaar aan de School of Oriental and African Studies, University of London. Ik ben erg benieuwd naar de projecten, die ik bij het Halkes Fonds onder ogen zal krijgen. Binnen het bestuur ben ik in het bijzonder verantwoordelijk voor de PR en de Website. De Website is inmiddels grondig vernieuwd, zodat het fonds zich goed kan profileren op het wereldwijde web. Neem eens een kijkje op www.halkesfonds.nl en laat het mij weten wanneer u opmerkingen heeft.

JAARVERSLAG STICHTING CATHARINA HALKESFONDS 2010

Jaarlijks doet de Stichting Catharina Halkesfonds verslag van de wijze waarop de Stichting onderzoek en onderwijs op het gebied van Gender en Religie heeft ondersteund of anderszins een bijdrage heeft geleverd aan de ontwikkeling van dit vakgebied in Nederland. In 2010 kwamen de vier componenten als volgt aan bod.

1. De tweejaarlijkse Halkeslezing Deze kreeg in 2010 de vorm van een feestelijke viering van de 90e verjaardag van Catharine Halkes op 4 september 2010, met lezingen van gasten uit binnen en buitenland. Er kwamen veel positieve reacties op deze feestelijke middag.

2. Ondersteuning van het IWFT Expertisenetwerk Gender en Religie Het overleg tussen het bestuur en het IWFT heeft er toe geleid dat de ondersteuning voor een part-time coördinator na het vertrek van Marian Papavoine gecontinueerd wordt. Een nieuwe coördinator is gevonden in de persoon van Annika den Dikken.

3. Subsidies worden alleen toegekend aan projecten, waarbij de relatie tussen Gender en Religie wordt geproblematiseerd en die betrekking hebben op onderzoek, publicaties, congressen of het deelnemen aan internationale netwerkbijeenkomsten. Zie verder het verslag van Heleen Zorgdrager.

4. Bestuur Het bestuur werd in 2010 gevormd door: Willy Jansen (voorzitter), Heleen Zorgdrager (secretaris), Ria Klein Tank (PR) tot 15 april 2010, opgevolgd door Maaïke de Haardt per 1 oktober 2010, Mathilde van Dijk (Halkeslezing) tot 1 maart 2010, maar bereid te blijven tot oktober 2011, Charlotte van der Leest (penningmeester), Sandra Veen (IWFT). Gezien het verstrijken van de zittingstermijn van een aantal bestuursleden is actief begonnen met het werven van nieuwe bestuursleden. Per 1 juli 2011 is Margriet Gosker Heleen Zorgdrager opgevolgd als secretaris en trad Adriaan van Klinken toe tot het bestuur. Het bestuur heeft vergaderd op 15 april en op 4 oktober 2010. Het Beleidsplan 2010-2015 is vastgesteld. Centraal uitgangspunt is blijvende ondersteuning van het IWFT en subsidies voor losse projecten. Ons bestuurslid Charlotte heeft een tweede dochter gekregen.

Financiën Catharina Halkes Fonds

door Charlotte van der Leest

In 2010 is het eigen vermogen van het Catharina Halkes Fonds gestegen met een bedrag van € 11.170,-; van € 364.214,- op 31 december 2009 naar € 375.384,- op 31 december 2010, een stijging van 3%. Ten opzichte van 2008, toen het fonds zeer te lijden had van de economische crisis, is het eigen vermogen gegroeid met 17% (van € 321.112,- op 31 december 2008 naar bovengenoemde € 375.384,- op 31 december 2010). Ondanks deze stijging van het eigen vermogen ten opzichte van 2008 is het vermogen helaas nog niet terug op het niveau van 31 december 2007, te weten € 381.148,-, het niveau van voor de economische crisis. In 2010 ontving het Catharina Halkes Fonds € 10.927,- aan couponrente en € 2.338,- aan bankrente. Dit is € 1.906,- minder dan de couponrente die het in 2009 heeft ontvangen en € 4.398,- minder bankrente. De daling van de couponrente is met name te verklaren uit het feit dat de Royal Bank of Scotland, waarvan het Catharina Halkes Fonds een obligatie bezit, in 2009 geen coupon heeft uitbetaald. De daling van de bankrente in 2010 ten opzichte van 2009 komt enerzijds doordat het fonds in 2010 geen geld op deposito had staan, dit in tegenstelling tot het jaar daarvoor, anderzijds door de lage rentestand in 2010. Tot onze vreugde zijn de ontvangen donaties in 2010

gestegen met een bedrag van € 2.193,-, van € 7.537,- op 31 december 2009 naar € 9.730,- op 31 december 2010. Na een daling van meer dan 35% van de donaties in 2009 is dit een mooie ontwikkeling. Wij hopen van harte dat het fonds ook in 2011 donaties mag blijven ontvangen om het doel 'het bevorderen van onderwijs en onderzoek op het gebied van feminisme en theologie' te realiseren! In 2010 is ruim € 14.817,- uitgekeerd aan subsidies, waarvan het grootste deel is besteed aan het *IWFT Vrouwenennetwerk Gender en Religie* ten behoeve van de medewerkersplaats, € 12.150,-. Dit bedrag is veel lager dan de subsidie voor deze medewerkersplaats in 2009, te weten € 19.237,-. Deze daling is het gevolg van het afscheid van IWFT medewerkster, Marian Papavoine. Na haar vertrek is zij een aantal maanden vervangen door een student-assistent, hetgeen veel minder kosten met zich meebracht. Het bedrag van de overige subsidies is uitgekeerd aan verschillende projecten, waarover u in deze Jaarbrief meer informatie kunt vinden. Graag danken wij hierbij allen die ons het afgelopen jaar gesteund hebben. Ook dit jaar treft u bij deze Jaarbrief een acceptgiro aan ten behoeve van uw donatie. Mocht u wijzigingen willen doorgeven, dan kunt u dit doen per post (zie het adres onderaan deze Jaarbrief) of per mail: secretariaat@halkefonds.nl. Wij hopen ook in 2011 op u te mogen rekenen!

Subsidiebeleid

door Heleen Zorgdrager, secretaris

Dankzij uw genereuze donaties kon het Catharina Halkes Fonds ook in 2010 steun geven aan belangrijke projecten op het gebied van feminisme en theologie, of (ruimer geformuleerd) op het gebied van gender en religie. De financiële steun voor kleine projecten komt uit de 'subsidiepot' die overblijft, nadat we voldaan hebben aan de jaarlijkse bijdrage ten behoeve van de 0,2 fte beleidsmedewerkerplaats van het *IWFT Expertisenetwerk Gender en Religie*. Volgens de statuten is de eerste taak van het Fonds om er voor te zorgen dat de coördinatie van het IWFT financieel gewaarborgd blijft, zodat '*feminisme en theologie*' een zichtbare plaats blijft houden aan de universiteiten en voor vrouwen en mannen in het land. We zijn blij dat Annika den Dikken, die zich sinds kort doctor mag noemen (proficiat!), bereid gevonden is om de taak van Marian Papavoine over te nemen. We bedanken vanaf deze plaats ook Greet den Dulk-Barends, die in de vacaturetijd de informatievoorziening via de IWFT-website op een uitstekende manier gaande hield.

Projecten

De subsidiepot voor kleine projecten bedroeg in 2010 (begroot) € 2 737,--. Dat was minder dan in voorgaande jaren - zie de toelichting van de penningmeester - en we moesten daarom de criteria, die u op de website vindt met strakke hand toepassen. We ontvingen in totaal twaalf aanvragen, daarvan konden we er uiteindelijk vijf honoreren.

De volgende projecten ontvingen een financiële stimulans van het Halkesfonds:

- Publicatie en presentatie van het boek *Onder de regenboog. De Bijbel queer gelezen*, onder redactie van Adriaan van Klinken en Nienke Pruiksmā, een initiatief van het Werkverband Homoseksualiteit en Theologie: € 700,--.
- Internationale Interreligieuze Conferentie ICETH, juli 2010 in Huissen, over het thema *Women's Authority and Visibility in our Religious Communities*: € 500,--.
- Expert Meeting *Gender Studies in Theology and Religious Studies: a Success Story?* Organisatie: Mathilde van Dijk en Anne-Claire Mulder (in januari 2010 in Groningen) met een keur aan Nederlandse en buitenlandse theologen en religiewetenschappers: € 1000,-- (zie het verslag in deze Jaarbrief).

- Bijdrage aan de special *Feministische Voormoeders* van FIER, januari 2011: € 152,--. Deze prachtige special, geschreven door Riet Bons-Storm, met theologische portretten van baanbrekende theologes uit binnen- en buitenland kunt u nog steeds bestellen door overmaking van 9,- euro (incl. porto) op INGbank rek.nr. 9515419 t.n.v. Fier in Koog aan de Zaan onder vermelding van: 'Special'.
- Publiekssymposium *La première. Religie, Gender en Leiderschap*, georganiseerd door het Vrouwennetwerk van de Theologische Faculteit van de Vrije Universiteit (in samenwerking met VU connected) op 15 oktober 2010: € 315,--.

Afscheid

Dit is mijn laatste bijdrage als secretaris van het Halkesfonds aan de Jaarbrief. Ik heb de klus zeven jaar met plezier gedaan – al was het soms passen en meten om het te combineren met mijn andere werkzaamheden die voor een deel in het buitenland liggen. Goede en warme herinneringen bewaar ik aan de ontmoeting met onze donateurs tijdens de Halkes-lezingen en aan de samenwerking met de andere bestuursleden. In het bijzonder denk ik hier ook aan Kune Biezeveld die onze voorzitter was vanaf 2004 tot aan haar overlijden in september 2008. Een voorrecht was het om vanuit de functie als secretaris van het fonds contact te mogen onderhouden met Tine Halkes. Als erelid van het bestuur had zij adviserende bevoegdheid. Telefonisch overlegden we over de subsidieaanvragen en noteerde ik het altijd duidelijke commentaar van Tine. Feestelijk en gedenkwaardig waren de (bijna) jaarlijkse 'portbezoeken' bij haar thuis in Nijmegen. Nu mag ik de secretariaatstaken in vertrouwen overdragen aan Margriet Gosker. Ik wens haar en de andere bestuursleden veel inspiratie en vreugde toe bij de voortzetting van het werk van het Catharina Halkes Fonds.

Expertmeeting *Genderstudies in Theology and Religion: A Success Story??*

door Anne Claire Mulder en Mathilde van Dijk

Op 27/28 januari 2011 vond aan de faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschappen van de RU Groningen deze expertmeetingplaats, die werd georganiseerd door Mathilde van Dijk (RUG) en Anne Claire Mulder (PTHU Kampen). Doel was het in kaart brengen van de wijze waarop 'gender' en 'genderstudies' mainstream waren geworden in de verschillende theologische en godsdienstwetenschappelijke disciplines. Spreeksters (v/m) uit binnen- en buitenland waren uitgenodigd om op deze vraag te reflecteren vanuit hun eigen discipline. Het idee was, dat we door een interdisciplinaire, internationale en een intergenerationele vergelijking een beter inzicht zouden krijgen in het succes van genderstudies en in de belemmeringen die dit succes in de weg (hebben ge-)staan. Bovendien hoopten we de mogelijkheden voor versterking en uitbreiding van het succes in kaart te brengen. In de aanloop naar de conferentie werd een intergenerationeel aspect aan het programma toegevoegd, doordat junior onderzoeksters verzocht werd een eerste vraag aan de spreeksters van hun discipline te stellen. Zo kon de balans worden opgemaakt en ontstond er een genuanceerd beeld van het succes van genderstudies theologie en religiewetenschappen. Er is in 35 jaar veel bereikt. Op veel plaatsen zijn gender en genderstudies opgenomen in onderwijs en onderzoek. Zo zijn er twee reeksen bijbelcommentaren vanuit genderperspectief in de maak. Gender is opgenomen in de herziene uitgave van de *Encyclopedia of Religion*. Ook is de *Bibel in gerechter Sprache* verschenen. Maar het kan nog beter. Veel hangt daarbij af van de ontwikkelingen in de universiteiten. Deze conferentie liet zien, dat er andere mogelijkheden zijn voor de integratie van gender, wanneer theologie en godsdienstwetenschappen deel zijn van geesteswetenschappen dan in een zelfstandige theologische faculteit.

Boven Anne Claire Mulder Rechts: Mathilde van Dijk
Voor een uitgebreider verslag: [iwft nieuwsbrief 2011](#)

Vanuit het IWFT-bestuur

door Sandra Veen

Voor IWFT was het afgelopen jaar (zomer 2010 - zomer 2011) een periode van verandering en beweging. Het bestuur zelf was trouwens niet aan verandering onderhevig. De bestuursleden bleven: Gé Speelman (voorzitter), Greet den Dulk-Barens (secretaris), Katinka Broos (penningmeester), Anne-Mareike Wetter en Sandra Veen. Beleidsmedewerker is Annika den Dikken. In deze Jaarbrief wordt het IWFT niet langer nader aangeduid als: *Vrouwennetwerk Theologie* maar als: *'Expertise Netwerk Gender en Religie'*. Tot deze naamsverandering werd door de leden besloten tijdens een extra ALV op 10 december 2010. De aanwezigen stelden het op prijs om het acroniem IWFT voor de herkenbaarheid te behouden. *Expertise-Netwerk Gender en Religie* weerspiegelt wat IWFT nu is en wil zijn: een netwerk

van leden, verbonden door de interesse in religie en gender, ieder met haar/zijn eigen expertise, kennis, ervaring, vaardigheden en specialisaties. Op de extra ledenvergadering in december volgde een boeiende studiemiddag. Daarin stond het toen juist verschenen boek van Inez van der Spek centraal: 'Meer dan lijfsbehoud. Drie zussen leven met borstkanker'. Na een introductie van de auteur gaven Anne-Marie Korte (hoogleraar Gender en Religie) en Marie-José Burger (ethica en geestelijk verzorger) vanuit eigen deskundigheid een reactie op het boek. Patricia Flore-Deiters (bestuurslid van de Stichting Kanker in Beeld) presenteerde kunstwerken van mensen die geconfronteerd zijn met kanker. Kwetsbaarheid en kracht werden op deze bijzondere middag zichtbaar.

Het bestuur boog zich dit jaar over een nieuw logo en de vernieuwing van de website.

Vooraf Annika den Dikken heeft hiervoor veel werk verzet. Tijdens de ALV (14 mei) werden het logo en de site aan de leden gepresenteerd. De website is volop in ontwikkeling en kent regelmatig nieuwe bijdragen.

Neem gerust af en toe een kijkje op www.iwft.nl.

Bewogen werden wij, IWFT-leden, door het overlijden van Tine Halkes op 21 april 2011. Zij nam een bijzondere plaats in ons midden in. Kaarten en hartelijke groeten gingen over en weer bij vergaderingen en bijzondere bijeenkomsten sinds Tine er niet meer persoonlijk bij kon zijn. In 1976 stond ze aan de wieg van het netwerk, destijds de *Interuniversitaire Werkgroep voor Feminisme en Theologie* genoemd. Ze bleef altijd zeer betrokken bij feminisme en theologie, bij religie en gender en bij de ontwikkelingen van het IWFT. Leden die haar niet persoonlijk gekend hebben, maar die wel aanwezig waren bij de feestelijke viering van de negentigste geboortedag van Catharina Halkes op 4 september 2010, waren onder de indruk van haar en van de bijzondere kracht en inspiratie die van haar uitgingen. 'In haar geest willen we graag verder', kregen we als bestuur te horen. 'Het leven vieren' was het door Tine gekozen motto van het symposium op die prachtige septemberdag. Wij vieren onze vierdagen, en zo vieren wij het 35-bestaan van het IWFT. Dat doen we op 1 oktober aanstaande in de Mozes en Aäronkerk in Amsterdam met een feestelijk symposium. Het thema is 'Binnenste Buiten'. Dat sluit aan bij het werk van de filosoof Stine Jensen die de openingslezing zal verzorgen. Het past bij wat we die dag doen: IWFT-leden brengen hun binnenste naar buiten door aan elkaar en aan de buitenwereld hun expertise op het gebied van gender en religie te laten zien. Het volledige programma vindt u op onze site. Wij nodigen u van harte uit!

Stichting Catharina Halkes Fonds, INGbank nr. 202462, 's-Gravenhage
Secretariaat: Rev. Dr. Margriet Gosker, Kaldenkerkerweg 14, 5913 AE, Venlo
secretariaat@halkesfonds.nl; website: www.halkesfonds.nl